

The guideline for classroom management in subject areas of social studies, religion, and culture in the context of secondary education at Dong Klang Phattana Suksa School, Tha Khan Tho District, Kalasin Province

Chattarin Boonbunchong¹ and Ruchirat Patanathabutr^{2*}

¹ Master Student of Business Administration Program, College of Graduate Study in Management, Khon Kaen University, Thailand

² Assistant Professor, College of Graduate Study in Management, Khon Kaen University, Thailand

* Corresponding author. E-mail: pruchi@kku.ac.th

ABSTRACT

This article has several objectives (1) to study definitions and give meanings to elements of classroom management in the context of secondary education at Dong Klang Phattana Suksa School, Tha Khan Tho District, Kalasin Province, (2) to propose a guideline for classroom management in subject areas of social studies, religion, and culture in the context of secondary education at Dong Klang Phattana Suksa School, Tha Khan Tho District, Kalasin Province. It utilized a mixed method approach by combining documentary research, survey, exploratory factor analysis (EFA) research, and brainstorming methodologies together. The population consists of three groups including 149 students from Dong Klang Phattana Suksa School, 149 parents, and 16 personnel from Dong Klang Phattana Suksa School. In total, the entire population is 314 people. According to the findings, there are 35 recurring observable variables of classroom management in the context of secondary education. These variables can be categorized into 8 new groups that can be re-defined and given meanings as follows; System of Learning (S), Renovation of Facilities (R), Contribution for Better Education (C), Collaboration with Stakeholders (C), Learner Readiness (L), Ability of Learning (A), Social Relations (S), and Social Community (S). As a result, these 8 new groups of elements can be developed into the classroom management guideline that is compatible with the context and identity of Dong Klang Phattana Suksa School named 'SRC-CLASS', a classroom management system that facilitates the acquisition of knowledge as well as social adaptability. It can explain 60.743% of the classroom management in subject areas of social studies, religion, and culture in the context of secondary education at Dong Klang Phattana Suksa School, Tha Khan Tho District, Kalasin Province.

Keywords: Guideline for Classroom Management, Subject Areas of Social Studies, Religion and Culture, Dong Klang Phattana Suksa School

แนวทางการจัดการชั้นเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนดงกลางพัฒนศึกษา อำเภอกำแพงแสน จังหวัดกาฬสินธุ์

ฉัตริน บุญบรรจง¹ และ รุจิรัตน์ พัฒนถาบุตร^{2*}

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาบริหารธุรกิจ วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ประเทศไทย

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ประเทศไทย

* Corresponding author. E-mail: pruchi@kku.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษา นิยาม และให้ความหมายองค์ประกอบของการจัดการชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนดงกลางพัฒนศึกษา อำเภอกำแพงแสน จังหวัดกาฬสินธุ์ และ (2) เพื่อเสนอแนวทางการจัดการชั้นเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนดงกลางพัฒนศึกษา อำเภอกำแพงแสน จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยเป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) ด้วยการวิจัยเอกสาร การสำรวจความคิดเห็น การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ และการการระดมสมอง ซึ่งมีกลุ่มประชากรที่ศึกษา 3 กลุ่ม คือ นักเรียนโรงเรียนดงกลางพัฒนศึกษา 149 คน ผู้ปกครองนักเรียน 149 คน บุคลากรโรงเรียนดงกลางพัฒนศึกษา 16 คน รวมทั้งสิ้น 314 คน ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรสังเกตได้ของการจัดการชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษาที่พบมีทั้งสิ้น 35 ตัวแปร สามารถจัดกลุ่มองค์ประกอบใหม่ได้ 8 กลุ่ม ซึ่งสามารถนิยามและให้ความหมายองค์ประกอบใหม่ได้ ดังนี้ ระบบการเรียนรู้, สิ่งอำนวยความสะดวกการเรียนรู้, การสนับสนุนการเรียนรู้, ความร่วมมือเพื่อการเรียนรู้, นักเรียนพร้อมเรียนรู้, ความสามารถในการเรียนรู้, ความสัมพันธ์ทางสังคมเพื่อการเรียนรู้ และชุมชนสังคมการเรียนรู้ กลุ่มองค์ประกอบใหม่ทั้ง 8 กลุ่ม สามารถนำมาพัฒนาเป็นแนวทางการจัดการชั้นเรียนที่เหมาะสมกับบริบทและเป็นเอกลักษณ์ของโรงเรียนดงกลางพัฒนศึกษาได้ในชื่อว่า “SRC-CLASS” ระบบการจัดการชั้นเรียน ที่ช่วยให้นักเรียนฉลาดรู้ เหมาะสมคู่สังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งสามารถอธิบายการจัดการชั้นเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนดงกลางพัฒนศึกษา อำเภอกำแพงแสน จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้ร้อยละ 60.743

คำสำคัญ: แนวทางการจัดการชั้นเรียน, กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม, โรงเรียนดงกลางพัฒนศึกษา

© 2024 JSSP: Journal of Social Science Panyapat

บทนำ

การศึกษาถือเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นต่อการดำรงอยู่ของชีวิตมนุษย์มาอย่างช้านาน แรกเริ่มเดิมทีตั้งแต่บรรพบุรุษศึกษาค้นหาวิธีที่จะอยู่รอดท่ามกลางสภาวะทางธรรมชาติต่างๆ มีการพัฒนาเครื่องมือเครื่องใช้ให้ดีขึ้นมีประสิทธิภาพ รู้จักหาและสร้างที่อยู่อาศัยให้มั่นคง แข็งแรง พร้อมทั้งประดิษฐ์สร้างสรรค์ตัวอักษรเพื่อการสื่อสารถ่ายทอดความรู้วัฒนธรรมภูมิปัญญาจากรุ่นสู่รุ่น สำหรับวิวัฒนาการการศึกษาไทยในอดีตเป็นการศึกษาเรียนรู้ในรูปแบบคนในครอบครัวของตนเองสอนและส่งมอบความรู้จากรุ่นสู่รุ่นต่อกันเป็นทอดๆ (การศึกษาไทยและครูชั้นวิชาชีพในสังคมไทย, 2559) ปัจจุบันการศึกษาไทยได้ก้าวเข้าสู่การศึกษาในศตวรรษที่ 21 หรือการศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) ซึ่งมีลักษณะการไหลของข้อมูลข่าวสาร ความรู้อย่างรวดเร็วและไร้ซึ่งขอบเขตพรมแดน อีกทั้งความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงในชั่วข้ามคืน (อดุลย์ วังศรีคุณ, 2557) ด้วยเหตุนี้จึงเกิดพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มีใจความสำคัญเน้นย้ำถึงการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาประชาชนคนไทยในทุกๆ ด้าน เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563) ดังที่ ภาณุมาศ หมอสนธิ์ และคณะ (2564) ศึกษาและพบว่าการจัดการเรียนรู้ที่ดีต้องเป็นไปและสอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจึงจะช่วยให้ นักเรียนสามารถดำรงตนและอยู่ร่วมกับผู้คนในสังคมได้ เพื่อความชัดเจนยิ่งขึ้นในการบังคับใช้กฎหมายทางการศึกษาส่งผลให้เกิดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น

พื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดฯ ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560 มีสาระใจความสำคัญที่มุ่งเน้นพัฒนานักเรียนเป็นหลักโดยยึดพื้นฐานทางด้านความเชื่อที่ว่า “นักเรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตามศักยภาพ” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ซึ่งสอดคล้องกับ อุไร จุ้ยกำจร (2557) ที่กล่าวว่าหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สามารถสร้างและพัฒนานักเรียนให้เป็นไปตามศักยภาพของตนได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะการเรียนรู้รายวิชาของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ซึ่งมีจุดมุ่งหมายช่วยให้เกิดความเข้าใจในการดำรงชีวิต รู้จักเรียนรู้ พัฒนาและปรับปรุงตัวเพื่อเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560) ซึ่งหากผู้เรียนสามารถพัฒนาตนจนบรรลุตามจุดมุ่งหมายของรายวิชาในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมได้แล้ว จะช่วยให้ผู้เรียนเป็นผู้มีศิลปวิทยาในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้เป็นอย่างดี

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นบุคลากรสายการสอน กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของโรงเรียนดงกลางพัฒนศึกษา ซึ่งเป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ที่ดำเนินการจัดการเรียนการสอน อบรมฝึกหัด ทั้งยังพัฒนานักเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง 6 โดยอยู่ในเขตรับผิดชอบของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร (สพม.ปจ.) โดยปัจจุบันเป็นโรงเรียนดีเด่นประจำตำบลและได้มีการพัฒนาทางด้านต่างๆ ขององค์กรเพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เปลี่ยนไปโดยยึดหลักคำถึงนักเรียนเป็นอันดับหนึ่งอยู่เสมอ (โรงเรียนดงกลางพัฒนศึกษา, 2565) และพบปัญหาว่าการศึกษามักมีการเปลี่ยนแปลงไปตามลักษณะสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่และกาลเวลาที่เปลี่ยนไปแต่ละยุคแต่ละสมัย ส่งผลให้ผู้สอนต้องหาวิธีในการจัดการชั้นเรียนที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่และธรรมชาติของรายวิชานั้นๆ ให้ได้มากที่สุด เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้มีคุณสมบัติบรรลุตามจุดมุ่งหมายของรายวิชาในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมได้อย่างเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียนดงกลางพัฒนศึกษาอย่างเต็มประสิทธิภาพ

ด้วยปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความจำเป็นต้องทำการศึกษาและนำเสนอ แนวทางการจัดการชั้นเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนดงกลางพัฒนศึกษา อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่สร้างความเหมาะสมทางการจัดการชั้นเรียนให้สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ของโรงเรียนและความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครองในการพัฒนาบุตรหลานเป็นสำคัญ

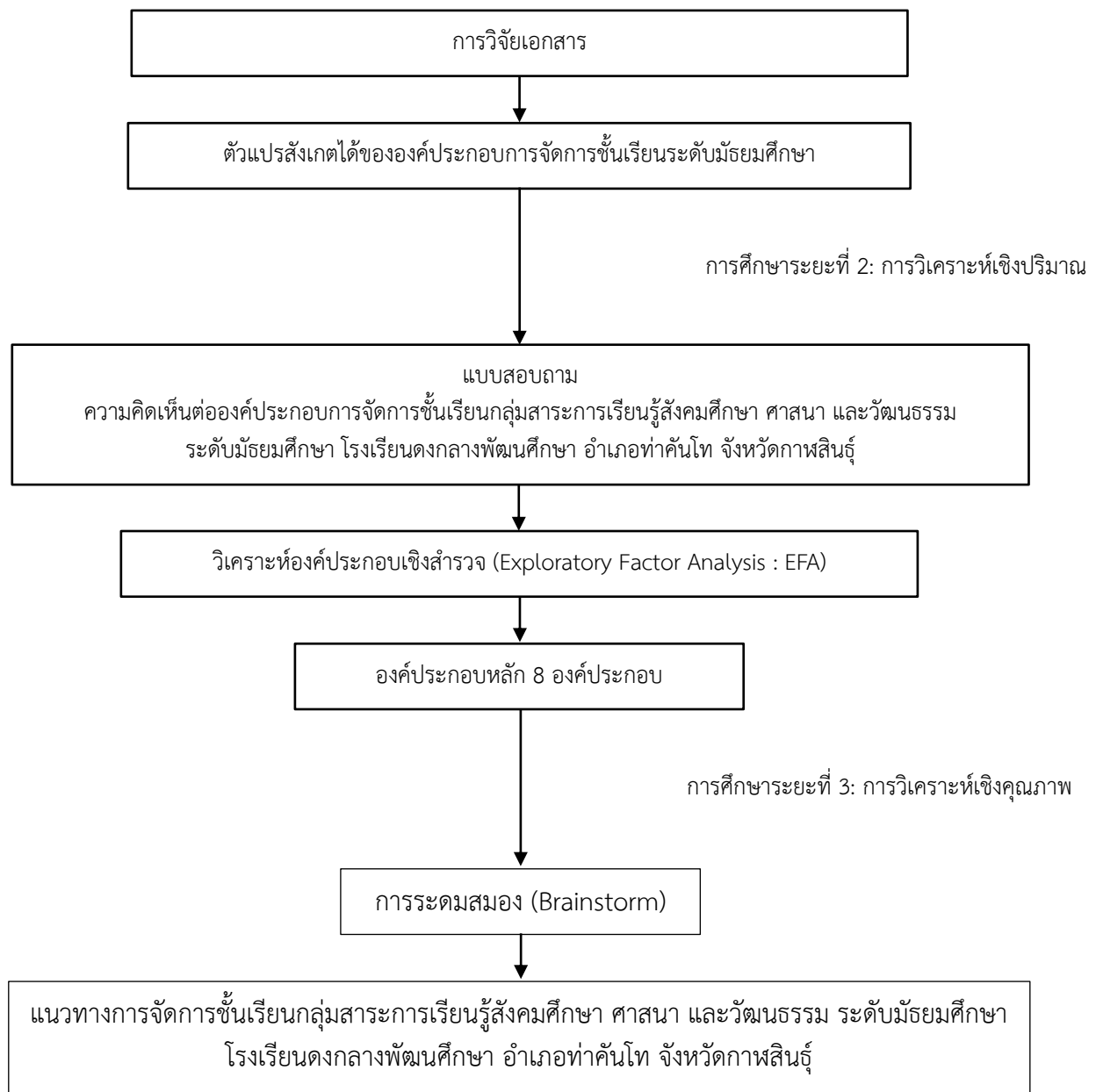
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษา นิยาม และให้ความหมายองค์ประกอบของการจัดการชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษา ของโรงเรียนดงกลางพัฒนศึกษา อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อเสนอแนวทางการจัดการชั้นเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนดงกลางพัฒนศึกษา อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสม (Mixed Methods Research) โดยระยะที่ 1 เป็นการวิจัยเอกสารเพื่อค้นหาคำประกอบที่ส่งผลต่อการจัดการชั้นเรียน จากนั้นนำองค์ประกอบที่ได้มาศึกษาและสร้างแบบสอบถามเพื่อดำเนินการวิจัยในระยะที่ 2 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ จัดกลุ่มองค์ประกอบและนิยามองค์ประกอบใหม่ แล้วจึงนำองค์ประกอบใหม่ที่ได้ไปดำเนินการวิจัยในระยะที่ 3 ด้วยการระดมสมองเพื่อเสนอแนวทางการจัดการชั้นเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนดงกลางพัฒนศึกษา อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ ดังแสดงในภาพที่ 1

การศึกษาระยะที่ 1: การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ

ภาพที่ 1 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรทั้งหมด จำนวนทั้งสิ้น 314 คน (Comrey & Lee, 1992) ประกอบด้วย (1) นักเรียน โรงเรียนดงกลางพัฒนศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง 6 รวมจำนวน 149 คน (2) ผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนดงกลางพัฒนศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง 6 เลือกแบบโควตา (Quota sampling) โดยกำหนดให้ผู้ปกครอง 1 คน สามารถให้ข้อมูลการวิจัยร่วมกับนักเรียน 1 คน รวมจำนวน 149 คน และ (3) ผู้อำนวยการ, รองผู้อำนวยการ, ครู และบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนดงกลางพัฒนศึกษา รวมจำนวน 16 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือหลัก 3 อย่างตามระยะที่ทำการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 1 ใช้การวิจัยเอกสาร (Documentary research) เพื่อหาตัวแปรสังเกตได้ขององค์ประกอบการจัดการชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยตัวแปรที่นำมาใช้จะต้องมีความถี่ในการพบจากการวิจัยเอกสารมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนตัวแปรทั้งหมดที่นำมาศึกษา ซึ่งตัวแปรที่ได้นี้จะนำมาสร้างแบบสอบถามในระยะที่ 2 ต่อไป

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 2 ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire Survey) ในการศึกษาความคิดเห็นต่อองค์ประกอบการจัดการชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษา จำนวน 35 ข้อ โดยใช้คำถามแบบมาตราส่วนประเมินค่าของลินเคิร์ท (Linkert Scale) 5 ระดับ (Likert, 1961) โดยชุดแบบสอบถามผ่านการตรวจสอบคุณภาพด้วยการหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Index of Item – Objective Congruence, IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ซึ่งพบว่าทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.953 และรายข้อมีค่าตั้งแต่ 0.67 ถึง 1.00 นอกจากนี้ยังตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถามด้วยการหาค่าความเชื่อมั่นโดยแอลฟาครอนบาค (Cronbach Alpha Coefficient) ด้วยการทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการจำนวน 30 คน พบว่าค่าที่ได้ทั้งฉบับเท่ากับ 0.926 และรายข้อมีค่าตั้งแต่ 0.921 ถึง 0.926

2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 3 ทำการระดมสมอง (Brainstorm) โดยมีการกำหนดประเด็นที่ต้องระดมสมองให้สอดคล้องกับองค์ประกอบใหม่ทางการจัดการชั้นเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนดงกลางพัฒนศึกษา อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม จำนวน 26 ข้อ โดยแนวคำถามการระดมสมองผ่านการตรวจสอบคุณภาพด้วยการหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Index of Item – Objective Congruence, IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ซึ่งพบว่าทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.918 และรายข้อมีค่าตั้งแต่ 0.58 ถึง 1.00

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ระยะที่ 1 ทำการวิจัยเอกสารโดยการศึกษางานวิจัยทางการศึกษา (Documentary research) เพื่อหาตัวแปรสังเกตได้ขององค์ประกอบการจัดการชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยตัวแปรที่นำมาใช้จะต้องมีความถี่ในการพบจากการวิจัยเอกสารมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนตัวแปรทั้งหมดที่นำมาศึกษา

3.2 ระยะที่ 2 ทำการแจกแบบสอบถาม (Questionnaire Survey) กับประชากรทั้งหมดจำนวน 314 คน ด้วยวิธีพิมพ์ออกมา (Print Out) แล้วแจกแบบสอบถามด้วยตัวเองทั้งหมด เพื่อรวบรวมความคิดเห็นต่อองค์ประกอบการจัดการชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนดงกลางพัฒนศึกษา อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

3.3 ระยะที่ 3 ทำการระดมสมอง (Brainstorm) กับผู้เชี่ยวชาญจากตัวแทนกลุ่มประชากรทั้ง 4 กลุ่มประกอบด้วย (1) ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนมากกว่า 5 ปี จำนวน 3 คน (2) ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน (3) ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 2 คน และ (4) ตัวแทนนักเรียน จำนวน 3 คน รวมทั้งสิ้น 9 คน เพื่อยืนยันชื่อและองค์ประกอบใหม่ที่ได้ จนสามารถนำองค์ประกอบใหม่นั้นมากำหนดเป็นแนวทางการจัดการชั้นเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษา

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อผู้วิจัยได้ผลตัวแปรที่สังเกตได้ขององค์ประกอบการจัดการชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษาจากระยะที่ 1 แล้วทำการสร้างแบบสอบถาม ไปจนถึงการทดสอบคุณภาพแบบสอบถาม จนกระทั่งเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเสร็จแล้วเรียบร้อยนั้น ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลขององค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis : EFA) โดยการตรวจสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (Correlation Matrix) ของตัวแปรทั้งหมด ตรวจสอบองค์ประกอบข้อมูล โดยใช้ KMO และ Bartlett's Test ทำการสกัดองค์ประกอบ (Factor Extraction) เพื่อแยกตัวแปรที่ได้ให้อยู่ในกลุ่มองค์ประกอบใดเพียงองค์ประกอบหนึ่ง จากนั้นหมุนแกนองค์ประกอบ (Factor Rotation) และเลือกค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factors Loading) เพื่อให้ได้ตัวแปรแต่ละกลุ่มองค์ประกอบที่ชัดเจน และสุดท้ายทำการระดมสมอง เพื่อยืนยันชื่อและองค์ประกอบใหม่ที่ได้ จนสามารถกำหนดเป็นแนวทางการจัดการชั้นเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาได้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. ผลการศึกษา นิยาม และให้ความหมายขององค์ประกอบของการจัดการชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษา ของโรงเรียน ดงกลางพัฒนศึกษา อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์

1.1 ผลการศึกษาค้นคว้าองค์ประกอบของการจัดการชั้นเรียน พบว่า ตัวแปรสังเกตได้จากองค์ประกอบของการจัดการชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษา จากการทบทวนงานวิจัยและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งตัวแปรแต่ละตัวที่พบจะต้องมีค่าความถี่มากกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนตัวแปรทั้งหมด โดยตัวแปรที่พบทั้งหมดมี 35 ตัวแปร ประกอบด้วย (1) การประเมิน, (2) การวัดผล, (3) บุคลิกภาพและลักษณะของครู, (4) สื่อการเรียนรู้, (5) ฐานะครอบครัว, (6) แสง, (7) บรรยากาศห้องเรียน, (8) ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน, (9) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง, (10) การจัดที่นั่ง, (11) แหล่งเรียนรู้, (12) การมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียน ครู และผู้ปกครอง, (13) ความสะอาดภายในโรงเรียน, (14) การพัฒนาศักยภาพครู, (15) เสียง, (16) การถ่ายเทระบายอากาศ, (17) การจัดพื้นที่ว่างและพื้นที่ว่างอุปกรณ์, (18) หลักสูตรการจัดการเรียนรู้, (19) การเตรียมการจัดการเรียนรู้และการออกแบบการจัดการเรียนรู้, (20) วัตถุประสงค์การเรียนรู้, (21) วัสดุและอุปกรณ์, (22) วิธีสอนและการจัดการเรียนรู้, (23) เทคนิคการสอน, (24) วินัยในชั้นเรียน, (25) การนิเทศ, (26) ความรู้และประสบการณ์เดิมของนักเรียน, (27) บริบทชุมชน, (28) การเปลี่ยนแปลงทางสังคม, (29) อุณหภูมิ, (30) ความปลอดภัย, (31) มุมประสบการณ์ในห้องเรียน, (32) แผนการจัดการเรียนรู้, (33) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน, (34) สุขภาพนักเรียน และ (35) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน เมื่อผ่านการวิเคราะห์ข้อมูลขององค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis : EFA) ตัวแปรทั้ง 35 ตัวแปร สามารถจัดกลุ่มองค์ประกอบใหม่ได้ 8 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 มีค่าไอเกน (Initial Eigenvalues) ที่แสดงถึงโอกาสในการประสบความสำเร็จของการนำไปใช้อยู่ที่ร้อยละ 30.345 ประกอบด้วย 11 ตัวแปร ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้, วัสดุและอุปกรณ์, วัตถุประสงค์การเรียนรู้, หลักสูตรการจัดการเรียนรู้, เทคนิคการสอน, วิธีสอนและการจัดการเรียนรู้, สื่อการเรียนรู้, วินัยในชั้นเรียน, บรรยากาศห้องเรียน, บุคลิกภาพและลักษณะของครู และการเตรียมการจัดการเรียนรู้และการออกแบบการจัดการเรียนรู้

กลุ่มที่ 2 มีค่าไอเกน (Initial Eigenvalues) ที่แสดงถึงโอกาสในการประสบความสำเร็จของการนำไปใช้อยู่ที่ร้อยละ 8.847 ประกอบด้วย 9 ตัวแปร ได้แก่ ความสะอาดภายในโรงเรียน, ความปลอดภัยในโรงเรียน, การถ่ายเทระบายอากาศห้องเรียน, การจัดพื้นที่ว่างและพื้นที่ว่างอุปกรณ์ในห้องเรียน, มุมประสบการณ์ในห้องเรียน, ระดับอุณหภูมิในห้องเรียน, ระดับเสียงในชั้นเรียน, การจัดที่นั่งในการเรียน และความสว่างของแสงในชั้นเรียน

กลุ่มที่ 3 มีค่าไอเกน (Initial Eigenvalues) ที่แสดงถึงโอกาสในการประสบความสำเร็จของการนำไปใช้อยู่ที่ร้อยละ 4.287 ประกอบด้วย 3 ตัวแปร ได้แก่ การวัดผล, การมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียน ครูและผู้ปกครอง และแหล่งเรียนรู้

กลุ่มที่ 4 มีค่าไอเกน (Initial Eigenvalues) ที่แสดงถึงโอกาสในการประสบความสำเร็จของการนำไปใช้อยู่ที่ร้อยละ 4.187 ประกอบด้วย 4 ตัวแปร ได้แก่ ฐานะทางครอบครัว, การประเมินผล, ความรู้และประสบการณ์เดิมของนักเรียน และปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน

กลุ่มที่ 5 มีค่าไอเกน (Initial Eigenvalues) ที่แสดงถึงโอกาสในการประสบความสำเร็จของการนำไปใช้อยู่ที่ร้อยละ 3.654 ประกอบด้วย 3 ตัวแปร ได้แก่ สุขภาพนักเรียน, ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และการนิเทศ

กลุ่มที่ 6 มีค่าไอเกน (Initial Eigenvalues) ที่แสดงถึงโอกาสในการประสบความสำเร็จของการนำไปใช้อยู่ที่ร้อยละ 3.289 ประกอบด้วย 2 ตัวแปร ได้แก่ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน และการพัฒนาศักยภาพครู

กลุ่มที่ 7 มีค่าไอเกน (Initial Eigenvalues) ที่แสดงถึงโอกาสในการประสบความสำเร็จของการนำไปใช้อยู่ที่ร้อยละ 3.161 ประกอบด้วย 2 ตัวแปร ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงทางสังคม และปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง

กลุ่มที่ 8 มีค่าไอเกน (Initial Eigenvalues) ที่แสดงถึงโอกาสในการประสบความสำเร็จของการนำไปใช้อยู่ที่ร้อยละ 2.974 ประกอบด้วย 1 ตัวแปร ได้แก่ บริบทชุมชน

ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 8 กลุ่ม มีค่าไอเกนรวม (Initial Eigenvalues) ที่แสดงถึงโอกาสในการประสบความสำเร็จของการนำไปใช้อยู่ที่ร้อยละ 60.743

1.2 ผลการนิยามและให้ความหมายองค์ประกอบของการจัดการชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนดงกลางพัฒนาศึกษา อำเภอดำคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ จากการระดมสมองของตัวแทนประชากรเพื่อพิจารณาลักษณะเด่นของตัวแปรทั้งหมดในกลุ่มองค์ประกอบที่ส่งผลต่อการจัดการชั้นเรียนในบริบทของโรงเรียนดงกลางพัฒนาศึกษา พบว่า

องค์ประกอบที่ 1 ระบบการเรียนรู้ (System of learning) ใช้ตัวย่อว่า “S” หมายถึง ระบบและวิธีการที่ครูนำมาใช้จัดการเรียนรู้ เพื่อช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองในด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย ซึ่งประกอบไปด้วยสามขั้นตอนหลัก คือ การกำหนดจุดมุ่งหมาย การนำพานักเรียนไปยังจุดมุ่งหมาย และการตรวจสอบผลการนำพานักเรียนไปยังจุดมุ่งหมาย

องค์ประกอบที่ 2 สิ่งอำนวยความสะดวกการเรียนรู้ (Renovation of Facilities) ใช้ตัวย่อว่า “R” หมายถึง สิ่งต่างๆ รวมถึงสภาพแวดล้อมในห้องเรียนตลอดจนบริเวณโรงเรียน ที่ช่วยอำนวยความสะดวก และเอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

องค์ประกอบที่ 3 การสนับสนุนการเรียนรู้ (Contribution for Better Education) ใช้ตัวย่อว่า “C” หมายถึง การมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียน ครู และผู้ปกครอง ในการประสานความร่วมมือ ดูแล ช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตลอดเวลาทั้งในและนอกโรงเรียน

องค์ประกอบที่ 4 ความร่วมมือเพื่อการเรียนรู้ (Collaboration with Stakeholders) ใช้ตัวย่อว่า “C” หมายถึง ความร่วมมือระหว่างนักเรียนและครูในการมีส่วนร่วมขับเคลื่อนกิจกรรมการเรียนรู้ให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ประกอบที่ 5 นักเรียนพร้อมเรียนรู้ (Learner Readiness) ใช้ตัวย่อว่า “L” หมายถึง สภาวะทางร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ของนักเรียน ที่พร้อมรับการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน

องค์ประกอบที่ 6 ความสามารถในการเรียนรู้ (Ability of Learning) ใช้ตัวย่อว่า “A” หมายถึง ความสามารถในการรับและจับใจความข้อมูลข่าวสาร การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกับผู้อื่น และการถ่ายทอดองค์ความรู้ โดยมีครูเป็นผู้สนับสนุนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดีขึ้น

องค์ประกอบที่ 7 ความสัมพันธ์ทางสังคมเพื่อการเรียนรู้ (Social relations) ใช้ตัวย่อว่า “S” หมายถึง สัมพันธภาพในครอบครัวรวมถึงสภาวะแวดล้อมทางสังคม ที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

องค์ประกอบที่ 8 ชุมชนสังคมการเรียนรู้ (Social community) ใช้ตัวย่อว่า “S” หมายถึง ลักษณะเด่นของชุมชน ที่โรงเรียนสามารถนำมาสร้างสังคมการเรียนรู้ร่วมกับชุมชน เช่น วิถีชีวิต ภูมิปัญญา การประกอบอาชีพ

ผู้วิจัยนำตัวอักษรเริ่มต้นของแต่ละองค์ประกอบที่ได้มาเรียงเป็นชื่อแนวทางว่า “SRC-CLASS” หมายถึง “ระบบการจัดการชั้นเรียน ที่ช่วยให้นักเรียนฉลาดรู้ เหมาะสมคู่สังคมที่เปลี่ยนแปลงไป” ซึ่งสามารถอธิบายการจัดการชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนดงกลางพัฒนาศึกษา ได้ร้อยละ 60.743

2. ผลการวิจัยในการเสนอแนวทางการจัดการชั้นเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนดงกลางพัฒนาศึกษา อำเภอดำคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์

ผลการวิจัยในการเสนอแนวทางการจัดการชั้นเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนดงกลางพัฒนาศึกษา อำเภอดำคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า จากการระดมสมองสามารถเสนอแนวทางการจัดการชั้นเรียน 8 แนวทาง ดังนี้

2.1 แนวทางที่ 1 ระบบการเรียนรู้ ต้องปรับระบบรูปแบบการจัดการชั้นเรียนแบบเดิมของโรงเรียน โดยสร้างรายวิชาเพิ่มเติมที่มุ่งเน้นพัฒนานักเรียนให้มีความรู้และทักษะที่สามารถรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงในสภาพแวดล้อมจริง เช่น กิจกรรมเงินทองต้องวางแผน, กิจกรรมข้าวหลอกข้าวลวง เป็นต้น เนื่องจากนักเรียนมีพฤติกรรมทางการเงินที่น่าเป็นห่วง คือ การตัดสินใจทางการเงินและจัดสรรเงินก่อนใช้ยังไม่เพียงพอ อีกทั้งยังขาดประสบการณ์ในการดำรงชีวิต และยังคงเผชิญสถานการณ์ทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เช่น สถานการณ์ทางเศรษฐกิจหลังช่วงโควิด อิทธิพลของโซเชียลมีเดียต่างๆ ตลอดจนความยากลำบากทางการเงิน ทั้งด้านการออมเงิน การวางแผนรองรับเหตุฉุกเฉินของครอบครัวนักเรียนโรงเรียนดงกลางพัฒนาศึกษา อันเนื่องจากเด็กๆ ในชุมชนแห่งนี้มาจากครอบครัวที่ยากจน มีผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปจะเห็นว่าเรื่องปากท้องของนักเรียนเป็นสิ่งสำคัญมาก การเพิ่ม

หลักสูตรฝึกอาชีพและรายวิชาเพิ่มเติมด้านการเงินเข้าในระบบการเรียนรู้ของโรงเรียนดงกลางพัฒนศึกษาจะเป็นองค์ความรู้ที่จะช่วยสร้างอาชีพเสริมให้เด็กนักเรียนได้

2.2 แนวทางที่ 2 สิ่งอำนวยความสะดวกการเรียนรู้ โดยเริ่มต้นจากโรงเรียนจัดทำมาตรการในการรักษาความสะอาดและแผนเผชิญเหตุความปลอดภัยทั้งในห้องเรียน นอกห้องเรียน รวมถึงบริเวณต่างๆ โดยรอบของโรงเรียน เพื่อป้องกันเหตุภัยอันตรายต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นกับตัวบุคคลและทรัพย์สิน เช่น การติดตั้งกล้องวงจรปิด การทำรั้วแนวเขตแดนที่แข็งแรง แน่นหนา เนื่องจากโรงเรียนตั้งอยู่ในพื้นที่เสี่ยงในเรื่องของยาเสพติด นอกจากนี้โรงเรียนยังมีพื้นที่ติดกับป่าไม้ที่มีค่าทางเศรษฐกิจ เช่น ไม้สัก ไม้พยุง ไม้มะค่า ตลอดจนเป็นเส้นทางในการทำเกษตรกรรมของคนในชุมชน ทำให้ผู้คนเดินทางเข้า-ออกจากโรงเรียนอยู่ตลอดเวลา มีการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนที่ให้สีและแสงสว่างเหมาะสม ไม่มีมืด หรือจำกัไปมีเสียงรบกวนระหว่างห้องที่ไม่ได้จนรบกวนการเรียนของนักเรียนห้องอื่นๆ นอกจากนี้ในห้องต้องมีอุณหภูมิที่เอื้อต่อการเรียน และที่สำคัญมีอากาศถ่ายเทสะดวกเพียงพอต่อจำนวนความหนาแน่นของผู้คนในห้องเรียน ถัดมาเป็นการจัดที่นั่งในห้องเรียน โดยเน้นจัดที่นั่งเป็นกลุ่ม เนื่องจากโรงเรียนเน้นการลงมือปฏิบัติจริง มีการระดมความคิดเป็นกลุ่มขนาดเล็ก และทุกกลุ่มสามารถมองเห็นกระดานกลางหน้าชั้นเรียนได้ อีกทั้งมุมประสบการณ์ที่กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความอยากรู้อยากลองเพื่อหาคำตอบในการเรียนรู้และส่งเสริมทักษะที่ต้องการให้กับนักเรียน

2.3 แนวทางที่ 3 การสนับสนุนการเรียนรู้ นักเรียนส่วนใหญ่ในโรงเรียน อยู่ในครอบครัวที่แตกแยก เช่น พ่อแม่แยกทางกัน มีครอบครัวใหม่ บางส่วนพ่อแม่ไม่ได้อยู่กันต้องไปทำงานต่างจังหวัด ตลอดจนย้ายที่อยู่บ่อย อยู่ไม่เป็นหลักแหล่งด้วยเหตุเหล่านี้โรงเรียนจึงควรสร้างระบบหรือช่องทางติดต่อสื่อสารแบบรอบด้าน เพื่อใช้แลกเปลี่ยนข้อมูลที่ครอบคลุมและหลากหลายในการติดตามรายงานผลความก้าวหน้าของนักเรียนหรือพฤติกรรมของนักเรียน เช่น การประชุมผู้ปกครอง, สร้าง Group Line, Group Facebook หรือ Page ต่างๆ มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งในและนอกโรงเรียน เพื่อให้เกิดประสบการณ์ตรงแก่นักเรียน และมุมมองที่กว้างขึ้น เช่น การศึกษาเรียนรู้ที่พิพิธภัณฑ์ธนาคาร, พิพิธภัณฑ์เรียนรู้การลงทุน (Investory), พิพิธภัณฑ์เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นต้น

2.4 แนวทางที่ 4 ความร่วมมือเพื่อการเรียนรู้ ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนดงกลางพัฒนศึกษาเป็นโรงเรียนมัธยมขนาดเล็ก ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพ เกษตรกรรมค่อนข้างมีรายได้น้อย บางครอบครัวที่มีการหย่าร้างก็ส่งผลกระทบต่อรายได้ในครัวเรือน ซึ่งส่งผลต่ออีกทอดให้นักเรียนบางคนมีความขัดสนต่อการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน โรงเรียนจึงเห็นปัญหาดังกล่าว จึงหาแนวทางแก้ไขด้วยการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนภาคีเครือข่าย เพื่อให้ชุมชนและภาคีเครือข่ายเข้ามาส่งเสริม สนับสนุน ด้านทุนการศึกษาวัสดุอุปกรณ์ด้านการเรียน ทั้งนี้ โรงเรียนจะสร้างสัมพันธภาพกับชุมชนและภาคีเครือข่าย เพื่อร่วมกันเป็นสอดส่องดูแลนักเรียนตลอดระยะเวลาที่อยู่ในและนอกโรงเรียน โดยเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ภายในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ เช่น การนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนในการจัดกิจกรรมสัมพันธ์

2.5 แนวทางที่ 5 นักเรียนพร้อมเรียนรู้ โดยการหมั่นสังเกตพฤติกรรมนักเรียน ว่ามีความพร้อมทางร่างกายและจิตใจในการเรียนมากน้อยเพียงใด เนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่ของโรงเรียนมาจากครอบครัวแตกแยก พ่อแม่ หย่าร้าง นักเรียนต้องอาศัยอยู่กับปู่ย่า ตายาย และยังมีประเมินพฤติกรรมเสี่ยง จนพบว่านักเรียนส่วนหนึ่งมีพฤติกรรมเสี่ยงเกี่ยวกับยาเสพติด กรณีพบปัญหานี้จะมีการดำเนินการค้นหาสาเหตุและนำนักเรียนเข้าสู่ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนต่อไป ซึ่งโรงเรียนจะจัดทำแผนการนิเทศอย่างน้อยเดือนละครั้ง ในการสำรวจ ติดตามการดำเนินงานเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น ทำการประเมินพฤติกรรมเด็ก (The Strengths and Difficulties Questionnaire: SDQ) เพื่อตรวจสอบความพร้อมทางสุขภาพและภาวะทางอารมณ์ของนักเรียน, การตรวจแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นต้น

2.6 แนวทางที่ 6 ความสามารถในการเรียนรู้ ส่งเสริมนักเรียนโดยมุ่งเน้นกิจกรรมให้เกิดการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ร่วมกันระหว่างกลุ่มเด็กหลังห้องและกลุ่มเด็กแถวหน้าห้อง โดยใช้ศูนย์การเรียนรู้ในโรงเรียน สร้างกิจกรรมทางวิชาชีพที่นักเรียนทั้งสองกลุ่มสนใจร่วมกัน เช่น เลี้ยงปลาตก โรงเรือนเห็ด ทำปลาสามแปรรูป มันแปรรูป เป็นต้น โดยมีครูเป็นผู้สนับสนุนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดีขึ้น เน้นจัดกิจกรรมในชั้นเรียนที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้มีโอกาสระดมสมอง ทำงานร่วมกันเป็นคู่ หรือเป็นทีม จัดกิจกรรมพัฒนานักเรียนในโรงเรียนเพื่อส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนด้วยกันเอง รวมถึงกิจกรรมสายรหัส ค่ายผู้นำ เป็นต้น

2.7 แนวทางที่ 7 ความสัมพันธ์ทางสังคมเพื่อการเรียนรู้ ด้วยการจัดกิจกรรมเสวนา (Change or Die) คุณจะเปลี่ยนหรือตายให้เป็นเวทีกระชับความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและนักเรียนโดยผ่านบุคลากรของโรงเรียนในการร่วมสะท้อนปัญหาการเปลี่ยนแปลงที่มีในชุมชน พร้อมทั้งแลกเปลี่ยนแนวคิดมุมมองในการจัดการแก้ไขปัญหา อาทิ การเลี้ยงดูบุตรหลานของตายายในโรงเรียนดงกลางที่นำไปใช้, การเสพสื่อและเทคโนโลยีของนักเรียนในโรงเรียนดงกลางที่น่าเป็นห่วงและควรให้ความสำคัญ, การป้องกันภัยสิ่งเสพติดในรูปแบบที่เปลี่ยนแปลงไปในชุมชนรอบข้างโรงเรียน

2.8 แนวทางที่ 8 ชุมชนสังคมการเรียนรู้ เป็นการจัดตั้งรายวิชาชุมชนฐานการเรียนรู้จากชุมชนสู่โรงเรียน เพื่อให้ นักเรียนได้เรียนรู้วิถีชีวิต ภูมิปัญญา ในการทำปลาสาม อันเป็นสินค้าเด่นในท้องถิ่นตน ให้สามารถสร้างรายได้ระหว่างเรียน สืบทอดอาชีพของบรรพบุรุษ และต่อยอดให้เป็นที่รู้จักในวงกว้างมากขึ้น

อภิปรายผล

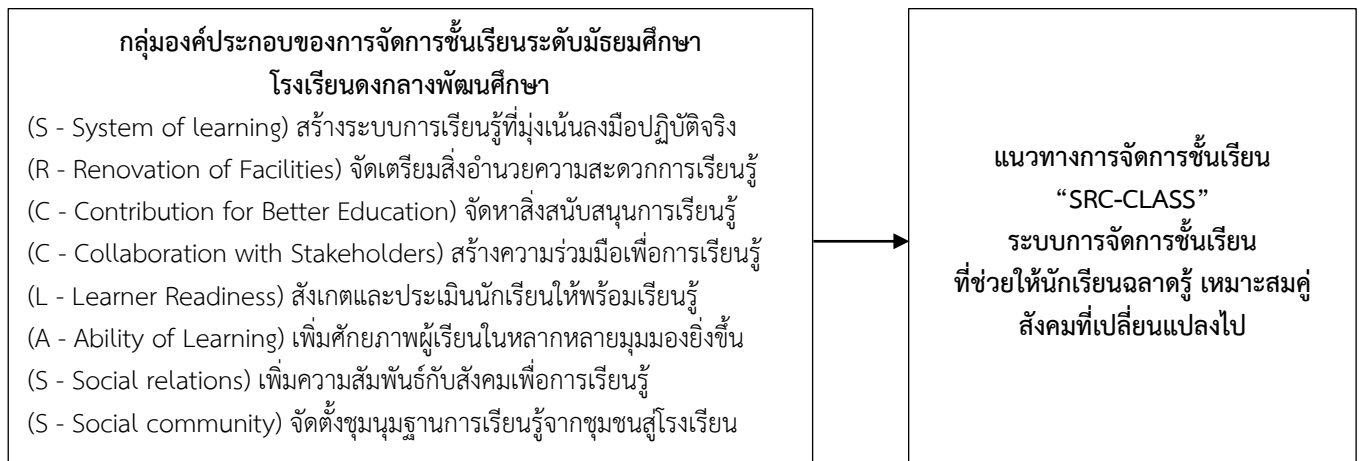
ผลจากศึกษาองค์ประกอบของการจัดการชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษา กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของโรงเรียนดงกลางพัฒนศึกษา พบว่า มีทั้งหมด 35 ตัวแปร โดยสามารถนำมานิยามและให้ความหมายองค์ประกอบใหม่ เป็น 8 กลุ่ม ดังนี้ (1) ระบบการเรียนรู้ (2) สิ่งอำนวยความสะดวกการเรียนรู้ (3) การสนับสนุนการเรียนรู้ (4) ความร่วมมือเพื่อการเรียนรู้ (5) นักเรียนพร้อมเรียนรู้ (6) ความสามารถในการเรียนรู้ (7) ความสัมพันธ์ทางสังคมเพื่อการเรียนรู้ และ (8) ชุมชนสังคมการเรียนรู้ ทั้งนี้เป็นเพราะค่า Initial Eigenvalues มากกว่า 1.00 จำนวน 8 ตัว จึงสามารถจัดกลุ่มตัวแปรใหม่ ได้ 8 กลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับ ชนันภรณ์ อารีกุล (2562) ที่ศึกษาองค์ประกอบความเป็นครูในศตวรรษที่ 21 บนพื้นฐานของ จรรยาบรรณวิชาชีพเชิงพุทธบูรณาการ พบว่า องค์ประกอบความเป็นครูในศตวรรษที่ 21 บนพื้นฐานของจรรยาบรรณ วิชาชีพเชิงพุทธบูรณาการ ได้แก่ การจัดการเรียนการสอน, จรรยาบรรณวิชาชีพ และทักษะการคิดและหลักธรรมสำหรับ ความเป็นครู เช่นเดียวกับ กิรติ คุุสานนท์ และ ภาวิณี โสธายะเพ็ชร (2566) ที่ศึกษาการส่งเสริมองค์ประกอบตามแนวคิด ผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน พบว่าการจัดห้องเรียนเพื่อการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน จะประกอบ ไปด้วย 4 องค์ประกอบ คือ นักเรียน, สภาพแวดล้อม, หลักสูตรและวิธีการสอน และครู อีกทั้งยังสอดคล้องกับ จิรกานต์ สุกสร (2562) ที่ศึกษาตัวบ่งชี้การบริหารห้องเรียนคุณภาพเพื่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่าการบริหารห้องเรียนคุณภาพเพื่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียน ประกอบด้วย 2 ด้าน คือ ด้านการบริหาร จัดการชั้นเรียน และด้านการจัดการเรียนรู้

เนื่องจากโรงเรียนดงกลางพัฒนศึกษาเป็นโรงเรียนมัธยมขนาดเล็ก บริเวณที่ตั้งของโรงเรียนมีพื้นที่ติดกับป่าไม้ที่มีค่า ทางเศรษฐกิจ เช่น ไม้สัก ไม้พยุง ไม้มะค่า ตลอดจนเป็นเส้นทางการทำเกษตรกรรมของคนในชุมชน ทำให้มีผู้คนเดินทางเข้า- ออกจากโรงเรียนอยู่ตลอดเวลา จึงมีความเสี่ยงในเรื่องของความปลอดภัย ครอบครัวส่วนใหญ่ในชุมชนประกอบอาชีพรับจ้าง ทัวไป เกษตรกรรม โดยเฉพาะการปลูกมันสำปะหลัง, ปลาสาม ทำให้มีรายได้ในครัวเรือนค่อนข้างน้อย จากการศึกษากระบวนการจัดเก็บข้อมูลรายบุคคล (DMC) และข้อมูลการเยี่ยมบ้านของโรงเรียน พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ของโรงเรียนมาจาก ครอบครัวแตกแยก พ่อแม่หย่าร้าง นักเรียนต้องอาศัยอยู่กับปู่ย่า ตายาย นักเรียนส่วนหนึ่งมีพฤติกรรมเสี่ยงเกี่ยวกับยาเสพติด และภาวะซึมเศร้า นอกจากนี้จากรายงานของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) วิเคราะห์ว่า ปัญหาใหญ่ ของโรงเรียนขนาดเล็กมีอยู่ 3 ข้อ คือ (1) โรงเรียนขนาดเล็กประสบปัญหาขาดแคลนครู โดยเป็นผลมาจากเกณฑ์ที่ สพฐ. ใช้ กำหนดสัดส่วนครูต่อจำนวนนักเรียน (2) โรงเรียนขนาดเล็กได้รับงบประมาณน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ เพราะรัฐให้งบ โดยคิดจากรายหัวนักเรียน โรงเรียนขนาดเล็กจึงมักจะประสบปัญหาทางงบประมาณไม่เพียงพอ (3) โรงเรียนขนาดเล็กมีต้นทุนในการ จัดการเรียนการสอนต่อหัวสูงกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ สอดคล้องกับสภาพปัญหาปัจจุบันของโรงเรียนดงกลางพัฒนศึกษา และจากการวิเคราะห์ Business function พบว่า จุดแข็งของโรงเรียนที่ต้องรักษาและพัฒนาให้ดีขึ้นมี 3 ประเด็น ได้แก่ (1) ออกแบบหลักสูตรที่นำภูมิปัญญาในชุมชนมาจัดการเรียนรู้ (ปลาสาม) ที่ เคยได้รับรางวัลระดับประเทศหลายรายการ ไม่ว่าจะเป็น งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน, 1 นวัตกรรม 1 โรงเรียน, ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ เป็นต้น (2) งาน ด้านการประชาสัมพันธ์ที่ รวดเร็ว นำติดตามอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ได้รับรางวัลการส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ข่าวสารภายใต้ โครงการโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล ติดต่อกัน 3 ปี และ (3) การบริหารจัดการงบประมาณ การดำเนินงานตามแผน

งบประมาณ การติดตามการใช้งบประมาณ และบันทึกผลที่โดดเด่น ที่ทำให้ได้รับรางวัลผลการดำเนินงานผลการประเมินการปฏิบัติงานด้านการเงินการบัญชีของสถานศึกษา ในระดับดีมาก ติดต่อกัน 2 ปี และรางวัลการประเมินคุณธรรม และความโปร่งใสในการดำเนินงานของ หน่วยงานภาครัฐ (ITA) ปี 2565 จากบริบทของโรงเรียนดงกลางพัฒนศึกษาทั้งหมดข้างต้น และจากกลุ่มองค์ประกอบใหม่ทั้ง 8 กลุ่ม จึงสามารถนำมาพัฒนาเป็นแนวทางการจัดการชั้นเรียน ได้ในชื่อว่า “SRC-CLASS” ซึ่งสามารถอธิบายการจัดการชั้นเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนดงกลางพัฒนศึกษา อำเภอกำแพงแสน จังหวัดกำแพงเพชร ได้รับร้อยละ 60.743 ทั้งนี้เป็นเพราะค่าร้อยละ Cumulative ขององค์ประกอบที่ 8 ในส่วนของ Initial Eigenvalues มีค่า 60.743 ซึ่งสอดคล้องกับ สุวดี อุปินใจ และ พูนชัย ยาวีราช (2562) ที่ศึกษาการจัดการชั้นเรียนยุคดิจิทัล พบว่ากระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษากับการพัฒนาครูไทยในยุคดิจิทัล มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของบริบทโลกและได้เห็นคุณค่าของความเป็นมนุษย์ เช่นเดียวกับพระครูสิริธรรมนิเทศ, พระครูวิจิตรธรรมวิจิตร และ จักรี บางประเสริฐ (2563) ที่ศึกษาการจัดการชั้นเรียนในยุคการศึกษาเปลี่ยนแปลง พบว่าการจัดการชั้นเรียนในยุคการศึกษาที่เปลี่ยนแปลง เป็นการจัดการชั้นเรียนเพื่อเอื้อประโยชน์ต่อการเรียนการสอนที่มีกิจกรรมหลายๆ ประเภท เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งสำหรับผู้เรียน ซึ่งกระตุ้นให้อยากเรียน และสอดคล้องกับพระมหาประยุทธ์ ปยุตโต (ยาวีชัย), พระครูศรีสุธรรมนิวิฐ และ วรกฤต เกื้อนช้าง (2564) ที่ศึกษาการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในชั้นเรียน พบว่าการบูรณาการเรียนการสอนในชั้นเรียนเป็นการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้เรียนรู้ โดยพยายามจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้สร้างความรู้ ได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล สื่อ และสิ่งแวดล้อมต่างๆ โดยใช้กระบวนการที่หลากหลายเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ และผู้เรียนมีโอกาสนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่นได้โดยผู้สอนจะมีวิธีการหรือเทคนิคที่จะทำให้เกิดเหตุการณ์นั้นๆ โดยการให้ผู้เรียนค้นพบความรู้ด้วยตนเอง

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้มาจากการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า การจัดการชั้นเรียนที่เหมาะสมตามสภาพบริบทของโรงเรียนดงกลางพัฒนศึกษา สามารถดำเนินการได้ตามแนวทาง “SRC-CLASS” ที่ประกอบด้วย 8 แนวทางตามกลุ่มองค์ประกอบ ดังนี้ (S - System of learning) สร้างระบบการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้นักเรียนลงมือปฏิบัติจริงในสภาพแวดล้อมจริงของโรงเรียน, (R - Renovation of Facilities) จัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกการเรียนรู้ที่สะอาด ปลอดภัย สร้างความสนใจแก่ผู้เรียน และผู้ปกครองในชุมชน, (C - Contribution for Better Education) จัดหาสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีอุปกรณ์สิ่งของพร้อมต่อการเรียนโดยไม่รู้สึกเคอะเขินเมื่ออุปกรณ์ไม่พร้อมเพียงพอ, (C - Collaboration with Stakeholders) สร้างความร่วมมือเพื่อการเรียนรู้โดยการสร้างชุมชนภาคีเครือข่ายเพื่อร่วมกันสอดส่องดูแลนักเรียนตลอดระยะเวลาที่อยู่ในและนอกโรงเรียน, (L - Learner Readiness) สังเกตและประเมินนักเรียนให้พร้อมเรียนรู้ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา, (A - Ability of Learning) เพิ่มพื้นที่ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนสามารถพัฒนาเรียนรู้และเพิ่มศักยภาพตนในหลากหลายมุมมองยิ่งขึ้น, (S - Social relations) สร้างเวทีที่ช่วยเพิ่มความสัมพันธ์กับสังคมเพื่อสะท้อนปัญหาการเปลี่ยนแปลงในชุมชน พร้อมทั้งแลกเปลี่ยนแนวคิดในการแก้ไขปัญหา และ (S - Social community) จัดตั้งชุมชนฐานการเรียนรู้จากชุมชนสู่โรงเรียน เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้วิถีชีวิต ภูมิปัญญา ในท้องถิ่นตน ซึ่งแนวทางในแต่ละกลุ่มองค์ประกอบทั้ง 8 ดังที่กล่าวมาจะช่วยให้นักเรียนในโรงเรียนดงกลางพัฒนศึกษามีระบบการจัดการชั้นเรียน ที่ช่วยให้นักเรียนฉลาดรู้ เหมาะสมคู่สังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 องค์ความรู้ใหม่ที่ได้มาจากการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้สรุปผลได้ว่า (1) ตัวแปรสังเกตได้ขององค์ประกอบการจัดการชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษาที่ปรากฏเด่นชัดมีทั้งสิ้น 35 ตัวแปร โดยตัวแปรทั้ง 35 ตัว สามารถจัดกลุ่มองค์ประกอบใหม่ได้ 8 กลุ่ม โดยองค์ประกอบใหม่ทั้ง 8 กลุ่ม สามารถให้นิยามแต่ละกลุ่มได้ดังนี้ ระบบการเรียนรู้ (System of learning), สิ่งอำนวยความสะดวกการเรียนรู้ (Renovation of Facilities), การสนับสนุนการเรียนรู้ (Contribution for Better Education), ความร่วมมือเพื่อการเรียนรู้ (Collaboration with Stakeholders), นักเรียนพร้อมเรียนรู้ (Learner Readiness), ความสามารถในการเรียนรู้ (Ability of Learning), ความสัมพันธ์ทางสังคมเพื่อการเรียนรู้ (Social relations) และชุมชนสังคมการเรียนรู้ (Social community) ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 8 สามารถอธิบายการจัดการชั้นเรียนได้มากถึงร้อยละ 60.743 และ (2) แนวทางการจัดการชั้นเรียน “SRC-CLASS” หรือ “ระบบการจัดการชั้นเรียน ที่ช่วยให้นักเรียนฉลาดรู้ เหมาะสมคู่สังคมที่เปลี่ยนแปลงไป” สามารถนำไปใช้พัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้มีความเข้าใจในการดำรงชีวิต รู้จักเรียนรู้ พัฒนาและปรับปรุงตัว เพื่อเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม ตามจุดมุ่งหมายของรายวิชาในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมได้อย่างเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและบริบทของโรงเรียนดงกลางพัฒนศึกษา อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ผู้ที่สนใจนำแนวทางการจัดการชั้นเรียน “SRC-CLASS” ไปใช้ ควรเริ่มใช้จากแนวทางที่ 1 ก่อนเป็นอันดับแรก เนื่องจากแนวทางที่ 1 สามารถอธิบายการจัดการชั้นเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนดงกลางพัฒนศึกษา อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้มากที่สุดถึงร้อยละ 30.345

1.2 ผู้ที่สนใจนำแนวทางการจัดการชั้นเรียน “SRC-CLASS” ไปใช้ ควรทำการศึกษาลักษณะบริบทโรงเรียนหรือสถานศึกษาของตนก่อน ว่ามีความใกล้เคียงหรือคล้ายคลึงกับโรงเรียนดงกลางพัฒนศึกษาหรือไม่ มากน้อยเพียงใด เพื่อให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพสูงสุดในการนำแนวทางการจัดการชั้นเรียน “SRC-CLASS” นี้ไปใช้

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาเฉพาะโรงเรียนดงกลางพัฒนศึกษา ในการวิจัยครั้งต่อไป อาจทดลองเก็บข้อมูลในต่างพื้นที่ เพื่อให้ได้แนวทางการจัดการชั้นเรียนที่เป็นอัตลักษณ์ของระดับตำบล ระดับอำเภอ และระดับจังหวัดต่อไป

2.2 จากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาเฉพาะช่วงชั้นระดับมัธยมศึกษา ในการวิจัยครั้งต่อไป อาจทดลองเก็บข้อมูลในช่วงชั้นอื่นๆ เพื่อให้ได้แนวทางการจัดการชั้นเรียนที่กว้างและครอบคลุมยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดฯ ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- _____. (2563). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- การศึกษาไทยและครูชั้นวิชาชีพในสังคมไทย. (2559). *วิวัฒนาการของการศึกษาโลกและการศึกษาไทย*. สืบค้น 16 สิงหาคม 2566. จาก <https://tanissara.wordpress.com>.
- กิริติ คุวานนท์ และ ภาวิณี โสธายะเพ็ชร. (2566). ที่ศึกษาการส่งเสริมองค์ประกอบตามแนวคิดผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 21(1), 11-20.
- คุณาธิป จำปานิธิ. (2560). ปัจจัยพระระดับด้านนวัตกรรมที่ส่งผลต่อสมรรถนะของครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะศตวรรษที่ 21. *วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 11(3), 25-35.
- จิรกันต์ สุธสร. (2562). ตัวบ่งชี้การบริหารห้องเรียนคุณภาพเพื่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา. *Veridian E-Journal มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 12(3), 199-216.
- ชนันภรณ์ อารีกุล. (2562). องค์ประกอบความเป็นครูในศตวรรษที่ ๒๑ บนพื้นฐานของจรรยาบรรณวิชาชีพเชิงพุทธบูรณาการ. *วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์*, 15(2), 153-164.
- ทีดีอาร์ไอ. (2558). *แนวทางแก้ไขปัญหาโรงเรียนขนาดเล็ก*. สืบค้น 25 พฤศจิกายน 2566. จาก <http://tdri.or.th/publications/wb113/>.
- พระครูสิริธรรมนิเทศ, พระครูวิจิตรธรรมวิจิตร และ จักรี บางประเสริฐ. (2563). การจัดการชั้นเรียนในยุคการศึกษาเปลี่ยนแปลง. *วารสารสิรินธรปริทรรศน์*, 21(2), 369-376.
- พระมหาประยุทธ์ ปยุตโต (ยารัชชัย), พระครูศรีสุธรรมนิวิฐ และวรกฤต เกื้อนช้าง. (2564). การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในชั้นเรียน. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 6(12), 229-341.
- ภานุมาศ หมอสินธ์, ณัฐวุฒิ ขาวสะอาด, สุวิมล อิสริยานนท์, อินทิรา มุ่งเมือง และ กานดา สุขทุม. (2564). พระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์กับการผลิตสื่อการสอนออนไลน์. *วารสารวิชาการสถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิกสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 7(2), 464-473.
- โรงเรียนดงกลางพัฒนศึกษา. (2565). *ข้อมูลทั่วไปและประวัติ โรงเรียนดงกลางพัฒนศึกษา*. สืบค้น 13 สิงหาคม 2566. จาก <https://data.bopp-obec.info>.
- ศิวินิต อรรถวุฒิกุล, ประกอบ กรณีกิจ และ ศยามน อินสะอาด. (2558). พฤติกรรมและปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของครูในภูมิภาคตะวันตก. *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร*, 35(3), 1-21.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). *มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสาระภูมิศาสตร์ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สุวดี อุปปินใจ และ พูนชัย ยาวีราช. (2562). การจัดการชั้นเรียนยุคดิจิทัล. *วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย*, 1(4), 51-65.
- อดุลย์ วัชรวิญญู. (2557). การศึกษาไทยในศตวรรษที่ 21: ผลผลิตและแนวทางการพัฒนา. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม*, 8(1), 1-17.
- อุไร จุ้ยกำจร. (2557). *การประเมินการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะพื้นฐานทางวิชาชีพตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

- เอกชัย อุทธิรักษ์. (2561). ปัจจัยพระระดับที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25. *วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 12(3), 11-23.
- Comrey, A. L., & Lee, H. B. (1992). *A First Course in Factor Analysis*. (2nd ed.). New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- Likert, S. (1961). *New patterns of management*. New York: McGraw-Hill.